

Polecenia podsumowujące

1. Omów kompetencje organów władzy w Sparcie i Atenach.
2. Opisz proces kształtowania się demokracji ateńskiej.
3. Scharakteryzuj społeczeństwo starożytnych Aten i Sparty.
4. Oceń funkcjonowanie demokracji ateńskiej.

Sparta i Ateny – dwa modele greckich polis Podsumowanie

8

Sparta

Największa z greckich polis.

Położenie na żyznych terenach Półwyspu Peloponeskiego nad rzeką Eurotas.

Przewodniczenie Związku Peloponeskiemu (Symmachii Spartańskiej) – sojuszowi miast-państw.

Likurg – legendarnym przywódcą i prawodawcą.

Ustrój Sparty

- opisany w Wielkiej Rhetrze
- specyficzna monarchia z silną pozycją arystokracji
- władza sprawowana przez dwóch królów, radę starszych (geruzję), zgromadzenie ludowe (apellę) oraz pięciu eforów

Społeczeństwo Sparty

- spartiaci – pełnoprawni obywatele posiadający prawa polityczne
- periojkowie – ludność wolna, bez praw obywatelskich, zajmująca się uprawą ziemi, rzemiosłem i handlem
- heloci – niewolni chłopcy

Ważna rola surowego wychowania spartańskiego – agoge.

Ateny

Położenie w kontynentalnej części Grecji.

Od VIII w. p.n.e. – rządy arystokracji, od VI w. p.n.e. – rządy oligarchów i tyranów, od V p.n.e. – demokracja.

Reformy Drakona (621 p.n.e.) – uporządkowanie systemu karnego.

Reformy Solona (594 p.n.e.)

- strząśnięcie długów
- wprowadzenie cenzusu majątkowego jako kryterium udziału w decydowaniu o losach polis
- powołanie rady czterystu
- powołanie sądu ludowego (heliaja)

Reformy Klejstenesa (508–507 p.n.e.)

- podział ateńskiej polis na 10 fyli – jednostek terytorialnych
- powołanie rady pięciuset

Reformy Peryklesa (462–450 p.n.e.)

- zwiększenie roli rady pięciuset
- zmniejszenie znaczenia areopagu
- wynagradzanie urzędników przez państwo

Ustrój Aten – demokracja

- zgromadzenie ludowe (eklezja), rada pięciuset, urzędnicy – archonci i stratedzy, sąd ludowy (heliaja), areopag
- ostracyzm

Społeczeństwo

- obywatele – posiadający pełnię praw politycznych
- metoijkowie – cudzoziemcy przebywający na terenie Aten
- niewolnicy

Polecane publikacje

Ryszard Kulesza, *Ateny Peryklesa*, Warszawa 1991.

Ryszard Kulesza, *Starożytna Sparta*, Poznań 2003.

Scott M. Rusch, *Wojny Sparty. Strategia, taktyka i kampanie*, Poznań 2014.

